

Ny skrift om Källor i Småland och på Öland.

Boken "Källor i Sverige" gavs ut 2006 av Källakademien och blev mycket uppskattad. Den har t.o.m. kommit ut i en ny upplaga. Många läsare påpekade dock, att man gärna ville få fler källor detaljbeskrivna, så att man kunde åka ut och studera källor i hembygden.

Källakademien beslöt då att starta ett särskilt projekt för att få fram en skrift om Källor i Småland och på Öland. Att man valde denna region berodde på att det fanns dels ett stort underlag i form av inventeringar av källor, främst i Kronobergs län genom insatser av hembygdsföreningarna, dels ett intresse från Länsstyrelserna att få fram en skrift. Slutligen fanns också en grupp källkunniga personer, som var villiga att arbeta ut en skrift. Ett liknande projekt har startats i Dalarna och ett annat pågår i Blekinge.

Källakademien tillsatte en projektgrupp på ca 20 personer, vilka under flera år arbetat med inventering av intressanta och besöksvärda källor i Småland och på Öland. Dessutom har ett stort antal teman (särdrag i geologi och topografi, källtyper, vattentäkter, brunnskultur, musik, konst, källkult, Vilhelm Moberg, Linné, skydd och vård mm) relaterade till källor i ett regionalt perspektiv beskrivits. Arbetet har nu slutförts och presenteras i en skrift i form av en ringpärm med de allmänna avsnitten i en huvudtext (ca 60 sidor). I en bilaga för vardera av de tre länen lämnas en detaljerad beskrivning med färgbilder och kartor av en handfull källor inom varje kommun, vilka sammantaget bedömts vara särskilt intressanta och besöksvärda. Ytterligare några källor i varje kommun presenteras i en tabell. Totalt omfattar dessa beskrivningar 166 sidor. Skriften har hittills sålts i 250 ex. och en ny upplaga framställs snart.

På vardera av de tre berörda länsstyrelserna utsågs en kontaktperson till projektet. Detta bedömdes särskilt angeläget, eftersom kunskap om källor är viktig även på myndighetsnivå för miljöövervakning, t.ex. för att uppnå det av Riksdagen fastställda miljömålet "Grundvatten av god kvalitet". Kontaktpersonerna bidrog med värdefull information och gjorde det också möjligt att dels få tillgång till kartor, dels kunna trycka skriften. Ekonomiska bidrag har erhållits från såväl föreningar och stiftelser som företag och privatpersoner.

Kunskapen om källor har försämrats i samband med landsbygdens avfolkning och stordrift inom jord- och skogsbruk. Den nuvarande markanvändningen samt natur- och miljöförändringar har lett till att många källor tyvärr förstörts eller skadats och att de flesta kvarvarande källor inte vårdas längre. Vid inventeringen av källor har sålunda konstaterats, att många källor vuxit igen, dränerats ut, fyllts igen eller skadats på annat sätt, t.ex. genom stormfällningar och vid skogsavverkning. Åtskilliga källor kan inte längre återfinnas. Syftet med denna skrift är främst att sprida kunskap om ännu sevärda källor och hälsobrunnar från natur- och kultursynpunkt i respektive kommun och därigenom stimulera hembygdsföreningar, naturskyddsföreningar, markägare, myndigheter och andra att skydda och vårda sådana källor.

Skriften har presenterats vid informationsmöten i de tre länshuvudstäderna och blivit omnämnd i lokalpressen samt även genom en intervju i Sveriges Radio, Jönköping. Det är en förhoppning att skriften skall bli känd runtom i regionen, så att källintresserade människor i allmänhet och särskilt i hembygds- och naturskyddsföreningar kan besöka sevärda källor i resp. hembygd och därefter ta ansvar för skydd och vård av källorna. Skriften finns för nedladdning på Källakademins hemsida: www.kallakdemin.se, liksom från respektive länsstyrelses hemsida. Skriften kan också beställas från Lars Kylefors, tel. 070-2491648, e-post: lars.kylefors@vosteknik.se till en kostnad av ca 200:- + frakt.

Gert Knutsson
Projektledare